

РЕШЕНИЕ

№ 31

гр. Варна, 27.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, I СЪСТАВ, в публично заседание на петнадесети февруари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Милен П. Славов

Членове: Петя Ив. Петрова
Мария Кр. Маринова

при участието на секретаря Виолета Т. Неделчева
като разгледа докладваното от Мария Кр. Маринова Въззивно гражданско дело № 20223000500553 по описа за 2022 година
за да се произнесе, взе предвид следното.

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от ГПК. Образувано по подадена въззивна и насрещна въззивна жалба, както следва. Въззивна жалба, подадена от Х. Н. А. и С. А. А., двамата чрез процесуалния им представител адв.В.Х., против решение №105/13.10.2022г., постановено по гр.д.№ 343/21г. по описа на СОС, **в частите му**, с които: **1/** са осъдени Х. Н. А. и С. А. А. да заплатят на М. А. М. сумата от 45 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, причинени от смъртта на сина ѝ Б. М. С. в резултат от падане от небезопасен строеж, собственост на Х. Н. А. и М. А. М./допусната е в тази част на диспозитива очевидна фактическа грешка при посочване на името М. А. М., като действителното такова е С. А. А./, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 13.08.2020г. до окончателното ѝ изплащане; **2/** са осъдени Х. Н. А. и С. А. А. да заплатят на М. С. М. сумата от 45 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, причинени от смъртта на сина му Б. М. С. в резултат от падане от небезопасен строеж, собственост на Х. Н. А. и М. А. М./допусната е в тази част на диспозитива очевидна фактическа грешка при посочване на името М. А. М., като действителното такова е С. А. А./, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 13.08.2020г. до окончателното ѝ изплащане; **3/** са

осъдени Х. Н. А. и С. А. А. да заплатят на адв. Г. И. сумата от 6 000 лв. - адвокатски хонорар за осъществена адвокатска защита на М. А. М. и М. С. М.; 4/ са осъдени Х. Н. А. и С. А. А. да заплатят по сметка на Силистренски окръжен съд сумата от 3 600 лв. - д.т. /по 1 800 лв. за всеки от уважените искиове/ и 30 лв. за изготвената съдебно - психиатричната експертиза. В жалбата се твърди, че решението в обжалваните му части е неправилно като постановено в нарушение на материалния закон, при допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените правила и поради необоснованост по изложените в същата подробни съображения. Претендира да бъде отменено и вместо него постановено друго, с което предявените искиове бъдат отхвърлени изцяло, евентуално, се претендира да бъде намален размерът на присъдените обезщетения. Претендират се разноски.

Въззиваемите М. А. М. и М. С. М., редовно уведомени, не са депозирали отговор по жалбата в срока по чл.263, ал.1 от ГПК.В о.с.з., чрез процесуалния си представител, поддържат становище за нейната неоснователност.

Насрещна въззивна жалба, подадена от М. А. М. и М. С. М., двамата чрез процесуалния им представител адв.Г.И. /уточнена с молба вх. №2925/14.11.2022г./, против решение №105/13.10.2022г., постановено по гр.д. №343/21г. по описа на СОС, **в частите му**, с които, съответно: 1/ е отхвърлен предявеният от М. А. М. против Х. Н. А. и С. А. А. иск в частта му за присъждане на сумата, представляваща разликата над 45 000лв. до 50 000лв./предявен като частичен за 50 000лв., целият в размер на 100 000 лв./, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, причинени от смъртта на сина й Билгин Мехмед С. в резултат от падане от необезопасен строеж, собственост на Х. Н. А. и М. А. М./допусната е в тази част на диспозитива очевидна фактическа грешка при посочване на името М. А. М., като действителното такова е С. А. А./; 2/ е отхвърлен предявеният от М. С. М. против Х. Н. А. и С. А. А. иск в частта му за присъждане на сумата, представляваща разликата над 45 000лв. до 50 000лв. /предявен като частичен за 50 000лв., целият в размер на 100 000 лв./, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, причинени от смъртта на сина му Б. М. С. в резултат от падане от необезопасен строеж, собственост на Х. Н. А. и М. А. М./допусната е в тази част на диспозитива очевидна фактическа грешка при посочване на името М. А. М., като действителното такова е С. А. А./; 3/ са осъдени М. А. М. и М. С. М. да заплатят на Х. Н. А. и С. А. А. сумата от 313 лв. - разноски по делото. В жалбата се твърди, че решението в обжалваните му части е неправилно като постановено в нарушение на материалния закон, при допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените правила и поради необоснованост по изложените в същата подробни съображения. Претендира да бъде отменено и вместо него постановено друго, с което предявените частични искиове бъдат уважени и за разликата над 45 000лв. до 50 000лв., ведно със законната лихва върху главниците, считано от 13.08.2020г. до окончателното изплащане. Претендират се разноски.

Въззиваемите Х. Н. А. и С. А. А. в депозирания отговор по жалбата в срока по чл.263, ал.3 от ГПК чрез процесуалния си представител адв.В.Х. поддържат становище за нейната неоснователност и молят решението на СОС в обжалваните му от ищите части да бъде потвърдено.

Ва да се произнесе, съдът взе предвид следното.

В исковата си молба ищите М. А. М. и М. С. М. излагат, че са родители на Б. М. С., починал на 13.08.2020г. Твърдят, че синът им е загинал при изпълнение на строително-монтажни дейности, възложени му за извършване от ответниците Х. Н. А. и С. А. А., чрез майката на последната, по повод започналото през м.08.2020г. строителство на втори етаж на съществуваща едноетажна жилищна сграда в собствения им в условия на СИО поземлен имот, находящ се в гр.Дулово, ул. "Шуменско шосе" № 55. Строежът е бил незаконен - без одобрен инвестиционен проект, без издадено разрешение за строеж, без осигурено участие на всички необходими участници, съгласно изискванията на ЗУТ и съответните подзаконовни нормативни актове. Бил е трета категория, поради което задължително е следвало да бъде осигурен строителен надзор, технически ръководител, работниците е следвало да имат осигурено специално работно облекло и лични предпазни средства. Необходимо е било да се спазват съответните разпоредби от Наредба №2/22.03.2004г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи, които изисквания не са били спазени. Синът им е бил нает като общ работник на строежа няколко дни преди инцидента. Отивал е сутринта и се е прибирал в късния следобед. Извършвал е и строително-монтажни работи, и работи като общ работник-почиствал, метял строителни отпадъци, подавал греди. На строежа работили общо четирима души -синът им, ответникът, неговият приятел С. Г. и още едно лице, чиято самоличност не им е известна. На 13.08.2020г., около 16ч., синът им отново бил на строежа. Там били и другите трима мъже, както и ответницата и нейната майка. Вероятно са му възложили извършването на някаква дейност на втория етаж, където той се качил. Останалите работници също били там, когато синът им изгубил равновесие и паднал от височина почти 6 метра. Въпреки оказаната му медицинска помощ от екип на ФСМП-Дулово и след транспортирането му до „МБАЛ-Силистра“ АД, той починал. Причината за смъртта му е тежката съчетана черепно-мозъчна-гръдна травма, получена при падането, съгласно установеното по ДП №37/20г. по описа на ОСЛО при СОП, по което било установено и, че същият не е употребявал алкохол и не е бил алкохолно повлиян. Твърдят, че, ако са били спазени от ответниците изискванията на ЗУТ при извършване на строежа, вкл. тези, регламентиращи осигуряването на необходимите за този вид строителство участници в строителния процес и изискванията на горепосочената Наредба №2/2004г., вредите от инцидента не биха настъпили, евентуално нямаше да бъдат фатални. Предвид изложеното, претендират ответниците да бъдат осъдени да заплатят на всеки един от ищите сумата от по 50 000лв. /предявен като частичен иск, целият в размер

от 100 000лв./, представляваща обезщетение за претърпените от тях неимуществени вреди - морални болки и страдания, вследствие смъртта на сина им, ведно със законната лихва върху всяка главница, считано от датата на деликта-13.08.2020г. до окончателното изплащане.

Ответниците Х. Н. А. и С. А. А. в депозирания писмен отговор в срока по чл.131 от ГПК и в хода на производството оспорват предявените иски и молят да бъдат отхвърлени. Не оспорват обстоятелствата, че са собственици в условия на СИО на недвижим имот, находящ се в гр.Дулово, ул. "Шуменско шосе"№55, че през м.08.2020г. в имота им са извършвани строително-монтажни дейности по изграждане на втори етаж на съществуваща жилищна сграда, че в този период синът на ищите е посещавал имота, като е почиствал и метял строителни отпадъци, че на 13.08.2020г. е паднал от строежа, вследствие което получил съчетана травма и починал. Поддържат, че неизпълнението на сочените от ищите разпоредби само по себе си не води към причиняване на вреди, а и тези разпоредби са насочени преди всичко към регламентиране взаимоотношенията между участниците в строителството. Извършването на СМР в строеж, потенциално квалифициран като незаконен, не се намира в пряка и непосредствена връзка с падането и последвалата смърт на Б. С.. Липсата на предпазни средства и специално работно облекло не е решаващо условие за инцидента. Оспорват твърденията, че починал.ят е извършвал СМР на строежа. Поддържат, че той не се е намирал в трудови, облигационни или други отношения с ответниците. Той и не е имал опит или квалификация за такава дейност, поради което и такава не му е възлагана, още по-малко се е очаквало да върши такава на строящия се втори етаж.Той е посещавал имота по свое усмотрение, идвал и си заминавал, когато реши, бил е посрещан като гост-настаняван, черпен, като сам изявявал желание да почиства и мете строителни отпадъци.Каквото и да е извършвал на 13.08.2020г. в имота на ответниците, то е било по негова инициатива, а не против волята му. В момента на инцидента, на изграждащия се втория етаж били ответникът и С. Г.. Обсъждали работата по обекта, когато забелязали, че Б. С. също се е качил. Озадачили се, защото преди не го е правил и споделял, че се страхува от височината. Още преди да успеят да го попитат защо го е направил, той възкликнал „Оп, оп, оп ..“ и се случило непоправимото.За ответника и С. Г. се запечатало вцепеняващото усещане, че той буквално се хвърлил от строежа.Сочат, че Б. С. по-рано е бил приет и лекуван в неврологично отделение при УМБАЛ „Света Марина“, гр.Варна. Поддържат, че, ако и да се приеме, че ответниците имат някаква вина за случилото си, то следва да се отчете, че починалият е допринесъл за настъпване на фаталния изход.

Съдът, след като съобрази събраните по делото доказателства и приложимия закон, приема за установено от фактическа и правна страна следното.

Между страните не е спорно, а и от представените по делото писмени доказателства се установява, че ищите са родители на Б. М. С., починал на

13.08.2020г., вследствие падане на посочената дата от втори строящ се етаж на жилищна сграда, находяща се в гр.Дулово, ул. "Шуменско шосе"№55, собственост в условия на СИО на ответниците/сключили брак на 20.08.2011г./, съгласно договор за покупко-продажба, обективиран в н.а.№ 52/08.11.2011г.

Съгласно показанията на св.Б.С./син на ищите/, същият през м.08.2020г. бил в Белгия, но говорил с брат си всеки ден по телефона. Знае, че тогава работил на строежа на ответниците. От него знае, че му плащали дневен надник в размер на 20лв. Брат му бил в близки отношения с родителите им, грижел се за тях, помагал им, водил баща им до болницата. Когато жената на свидетеля била в Испания, брат му живеел в тях и гледал децата им. Родителите им преживяват много тежко загубата на брат му. Майка му всеки ден вдигала кръвно, влошило се състоянието ѝ, ходи на гробищата и плаче.

Съгласно показанията на С.Г., същият извършвал строително-монтажни дейности на строежа на ответниците.Бил с каска и работно облекло.На строежа работили основно двама души-ответникът и баща му, свидетелят ходил да помага. Не е виждал Б. да работи на строежа, видял го веднъж да пие кафе на 13.08.2020г. Тогава с Х. се качили на втория етаж да уточняват какво ще правят на следващия ден, а той се качил след тях. Свидетелят не видял кога се е качил, а само чул като казал „оп, оп“ и когато се обърнали той вече бил паднал. Те не са го викали на втория етаж и не са му давали указания да върши някаква работи по този строеж.

Съгласно показанията на св.С.Г., същият е служител на МВР. След получен сигнал за лице в безпомощно състояние, пристигнал на мястото и бил посрещнат от ответника, който заявил, че негов познат е паднал от строителния му обект. Казал, че със С.Г. се качили да обсъждат въпроси относно строителните дейности, чули са някакъв шум и установили пострадалото лице на земята.

Съгласно показанията на с.Ж.К., същият е съсед на ответниците, живее срещу тях. На строежа е виждал ответника, баща му и С.Г. Не познава лично Б. С., виждал го е като минава по улицата. Виждал го е и да влиза в имота на ответниците, но рядко, бил по къси гащи, не знае защо е влизал вътре. Не го е виждал да работи по строежа.

Съгласно показанията на св.Н.Г., същият е съсед на ответниците, живее до тях. По принцип не е виждал Б. на строежа. На 13.08.2020г. го видял около обяд да пият кафе с Х., най-вероятно е дошъл да провери до къде са стигнали Х. и С.Г. оглеждали строежа понеже правили ъглите на стената за плочата, проверявали колко е стабилно, т.к. щели да изливат бетон. Около 16ч. дошла полиция и тогава свидетелят разбрал, че Б. е паднал.

Съгласно писмените обяснения на ответника Х. А. от 14.08.2020г., депозираните пред длъжностно лице по повод инцидента, приложени по образуваните преписки пред ИА „ГИТ“, строителството започнало на 20.06.2020г. Б. идвал на строежа и му помагал като приятел, без да му плаща,

на 11, 12 и 13.08.2020г. На 11.08. му помагал като му подавал хюнебеците, а той подпирал гредите на кофража. На 12.08. от 8, 30ч. до 15ч. той подавал на Б. OSB плоскости, който ги редил на плочата на първия етаж, след което той се качил на кофража на втория етаж, а Б. му подавал плоскостите от плочата на първия етаж. На 13.08. сутринта в 8ч. с Б. се качили на плочата на първия етаж и започнали да развалят покрива над стълбището, след което той се качил над втория етаж и започнал да прави кофража на терасата, а Б. останал на първия етаж и му подавал гредите. Приключили в 11, 30ч. и отишли да обядват. Б. се върнал около в 13, 30 ч. и започнал да чисти страничната част на плочата на първия етаж, а той през това време правил кърпежите по кофража на втория етаж. Приключили около 15, 30ч. Дошъл около 16ч. приятеля му С. Г. и се качили на покрива на втория етаж, с тях се качил и Б. Със С. отишли към югоизточната част на сградата. СА. бил върху кофража на банята на втория етаж, той бил върху кофража на спалнята, Б. бил върху кофража на банята, след което се чул шум и Б. паднал на земята. Съгласно писмените обяснения на ответника Х. А. от 19.08.2020г., същият като възложител на строежа и извършващ строително-ремонтните работи, поради пропуск и незнание не е обезопасил контура на 2-ра етажна плоча, което обезопасяване ще извърши в срока по даденото му предпис..

В по-новата съдебна практика е изоставено разбирането, възприето в по-старата такава - напр. Решение №537/13.05.1999г. по гр.д.№1632/98г., ВКС, IV гр.о., съгласно която за причинени вреди на изпълнителя по договора за изработка поради липса на осигурени от възложителя безопасни условия на труд, последният не отговаря на плоскостта на неправомерното увреждане, т.к. отношенията между страните не са възникнали от трудов, а от облигационен договор. При него липсва включването на изпълнителя в организацията на работата, т.к. изработката се осъществява на риск на предприемача, който е свободен да насочва действията си, защото извършва своя работа и нейният резултат ще рефлектира в неговата имуществена сфера и доколкото действа в свой, а не в интерес на възложителя на работа, последният не е длъжен да осигури безопасни условия на труд, съответно не отговаря за увреждане, настъпило в резултат от неспазване на изискванията за безопасност. Съгласно приетото в по-новата съдебна практика - напр. Решение № 274/17.10.2011г. по гр.д.№19/11г., ВКС, III гр.о., когато възложената по договора за изработка работа е цялостно организирана и ръководена от възложителя, така, че липсва самостоятелност на изпълнителя при извършването ѝ, за настъпили за изпълнителя вреди, отговаря възложителят, ако се установи неизпълнение на задължението му за осигуряване на безопасни условия на труд. Отговорността на възложителя е деликтна - той отговаря за противоправните действия и бездействия, изразяващи се в неизпълнение на задължения, които произтичат от закона, техническите и други правила или от характера на работата.

Отговорността на възложителя, когато е лице, притежаващо предприятие или място, където се осъществява трудова дейност, произтича от задължението да осигури там здравословни и безопасни условия на труд -

чл.2 и чл.14 от ЗЗБУТ. На осн. чл.2 от ЗЗБУТ законът се прилага за всички предприятия и места, където се осъществява трудова дейност, независимо от формата на организация, вида на собственост и основанието, на което се извършва работата. Понятието работодател обхваща това по §1 от ДР на КТ, както и всеки, който възлага работа и носи цялата отговорност за предприятието и организацията - §1, т.2 от ЗЗБУТ.

На осн.чл.14 от ЗЗБУТ лицата, които самостоятелно наемат работещи, както и лицата, които за своя сметка работят сами или в съдружие с други, са длъжни да осигурят здравословни и безопасни условия на труд във всички случаи, свързани с работата, както на работещите /работещ е и лице, което работи за себе си-§1, т.2а/, така и на всички останали лица, които по друг повод се намират в или във близост до работните помещения, площадки или места. На осн. чл.16, ал.1, т.6 от ЗЗБУТ са длъжни да осигурят ефективен контрол за извършване на работата без риск за здравето и по безопасен начин. Съгласно разрешенията, дадени в Решение №63/01.03.2016г. по гр.д. №4885/15г., ВКС, IV гр.о., възлагането е фактическо натоварване на правен субект, физическо лице, за извършване на определена работа в чужд интерес. За отговорността по чл.49 от ЗЗД е без правно значение формата, чрез която се осъществява възлагането на работа, като не се изисква задължително и възмездност. Упражняването от възложителя на властническото правомощие да възложи работа е основанието за ангажиране на деликтната му отговорност като възложител на осн. чл.49 от ЗЗД. Този, който извлича полза от дадена работа, той трябва да поеме и отговорността в случай на причинена вреда, която е резултат от противоправното му бездействие да осигури мерки за безопасни условия на труд. В смисъла, че като възложител/поръчващ/ по договор за изработка, при който работата е цялостно организирана и ръководена от възложителя, при липса на самостоятелност на изпълнителя при изпълнение на възложеното, възложителят отговаря за вреди от неизпълнение на задълженията си по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, произтичащи от закона, техническите и други правила или от характера на работата, са и Определение №1216/04.12.2013г. по гр.д.№4149/13г., ВКС, III гр.о., Определение №416/31.05.2018г. по гр.д. №1096/18г., ВКС, III гр.о., Определение №27/15.01.2018г. по гр.д.№1909/17г., ВКС, IV гр.о., определение №50002/13.01.2023г. по гр.д.№1205/22г., ВКС, I гр.о. и др.

Предвид така формираната нова трайна практика на ВКС, съдът приема, че ответниците следва да носят отговорност за причинените на ищите вреди от смъртта на сина им, ако се установи, че смъртта му е резултат от неизпълнение на задълженията им като възложители физически лица да му осигурят здравословни и безопасни условия на труд, когато са му възложили по неформален договор за изработка да осъществява дейности, свързани с осъществявания строеж в собствения им недвижим имот. Имайки предвид дадените от ответника обяснения непосредствено след инцидента и признатите в тях факти, съдът приема, че следва да се кредитират

показанията на св.Б.С., съгласно които починалият е работил на строежа на Х. А. през м.08.2020г., вкл. в деня на инцидента, независимо, че същите попадат в обхвата на чл.172 от ГПК, защото те съвпадат с цитираните обяснения на самия ответник, както впрочем и с твърденията в отговора на исковата молба, че Б. е почиствал и метял строителни отпадъци на обекта. В тази връзка и не кредитира показанията на св.Н.Г., според които Б. само е пиел кафе с Х. и най-вероятно е дошъл да провери до къде са стигнали. Свидетелите С.Г. и Ж.К. също са виждали Б. в имота. От обстоятелството, че те конкретно не са го виждали да работи не може да се изведе извод, че не е осъществявал посочената дейност на 13.08.2020г., вкл. и защото същите не са имали постоянни впечатления върху строителния процес, а пострадалият е работил на строежа от три дни. Предвид така установеното и съдът приема за неоснователни възраженията на въззивниците А. за липса на събрани в производството доказателства, установяващ ангажирането на починалия със строителството на собствената им сграда, осъществявана към този момент по стопански начин. Към 13.08.2020г. строителната дейност е изцяло организирана и ръководена от тях, като починалият не е имал самостоятелност при изпълнението ѝ, а е осъществявал възлаганото му от А.. Извън горното пострадалият и се е намирал на строителен обект, на който, според цитираните разпоредби на ЗЗБУТ, и на всички останали лица, които по друг повод се намират в обекта, е следвало да се осигури безопасност.

Съгласно съставените от РДНСК-Силистра констативни протоколи от м.12.2020г. и наказателни постановления от м.01.2021г., както и съставените констативни протоколи от Община Дулово и наказателно постановление от община Дулово от м.02.2021г., Х. Н. А., в качеството му на възложител на строеж „Реконструкция и надстройка на съществуваща едноетажна жилищна сграда и пристройка и промяна предназначението на селскостопанска сграда за обособяване на цех за сладкарски изделия“, находящ се в гр.Дулово, ул. „Шуменско шосе“ № 55, е започнал горепосочения строеж /пета категория, съгласно разпоредбите на чл.137, ал.1, т.5 от ЗУТ/, извършвайки пристройка на два етажа в груб строеж до част от югоизточната фасада на съществуваща едноетажна жилищна сграда, както и в груб строеж надстройка на съществуваща едноетажна жилищна сграда - втори жилищен етаж, както и пристройка до уличната регулационна линия, без да е влязло в сила издаденото Разрешение за строеж №53/19.11.2020г. /издадено след съгласувани на 19.11.2020г. от гл.архитект на община Дулово инвестиционни проекти по подадено заявление на 09.11.2020г./, строителната площадка е открита, без да е съставен протокол за откриване на строителна площадка и ниво за строежа, строителството е извършвано без сключен договор за строителен надзор, без сключен изискуемия се договор със строител, който е регистриран по реда на чл.3, ал.2 от Закон за камарата на строителите, за съответната група и категория строеж, както и без сключен договор за авторски надзор на строежа, за което са му наложени глоби. След сключване впоследствие /през 2021г./ на изискуемите договори и съставяне на

необходимата по ЗУТ документация, строителството, което е било спряно със заповед на кмета на община Дулово по чл.224а, ал.1 от ЗУТ и достъпът до него забранен, е възобновено.

Видно от гореустановеното, към 13.08.2020г. извършваният към този момент строеж по стопански начин от ответниците, е бил незаконен по смисъла на чл.224, ал.1, т.1, 4, 5 и 8 от ЗУТ. Сам по себе си този факт не стои в пряка-причинно следствена връзка с настъпила вреда. В такава връзка обаче стои бездействието на ответниците да осигурят здравословни и безопасни условия на труд във всички случаи, свързани с работата, както на работещите, така и на всички останали лица, които по друг повод се намират в или във близост до работните помещения, площадки или места. Поради извършването на строежа по стопански начин от ответниците като собственици на имота, съответно възложители по см. на ЗУТ, на осн. чл.163а, ал.5 от ЗУТ са били длъжни да осигурят технически ръководител на строежа, отговарящ на изискванията/имащ необходимата специалност/ по чл.163а, ал.4 от ЗУТ, който да има съответните отговорности по чл.163, ал.2 от ЗУТ, вкл. за спазване правилата за изпълнение на строителните и монтажните работи и на мерките за опазване на живота и здравето на хората на строителната площадка. Поради естеството си строителната дейност, вкл. тази, изпълнявана от ответниците по строеж пета категория по чл.137, ал.1, т.5 от ЗУТ, е източник на повишена опасност, поради което е и подробно правно регламентирана. Сами осъществявайки строителството, те е следвало при спазване чл.14, ал.1 и чл.16, ал.5 от ЗЗБУТ да осигурят изпълнението на разпоредбите на Наредба № 2/22.03.2004г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи, вкл. като осигурят комплексни ЗБУТ на всички работещи, вкл. на подизпълнителите и на лицата, самостоятелно упражняващи трудова дейност, при извършване на СМР. Съгласно чл.24 от цитираната наредба на строителната площадка се допускат до работа само работещи и други лица, които използват осигурените им лични предпазни средства и специални и работни облекла. Съгласно чл.40 отворите в строителни и конструктивни елементи (стени, етажни плочи, покриви и др.), които създават опасност за падане от височина се обезопасяват чрез парапети, ограждения или здраво покритие, които да понесат съответното натоварване и се означават и/или сигнализируют по подходящ начин. Съгласно чл.60, ал.1 работи на височина /съгласно §1, т.21 от ДР на наредбата „на височина“ и „от височина“ е височина, по-голяма от 1,5 m, мерено от пода или терена/ се извършват при осигурена безопасност от падане на хора или предмети чрез подходящо оборудване, колективни и/или лични предпазни средства (напр. ограждения, скелета, платформи и/или предпазни (защитни) мрежи). Съгласно чл.61 паданията от височина се предотвратяват чрез приспособления (съоръжения, ограждения), които са достатъчно високи и са изградени най-малко от защитна бордова лента за крака, главно перило за ръце и средно перило за ръце или чрез еквивалентно алтернативно решение, а съгласно *Анотирана*

съдебна практика чл.62 за предотвратяване на риск от падане при работа на височина /вкл. на скатни покриви/ се осигуряват средства за колективна защита от падане на хора, инструменти, продукти и др.

Цитираните норми осигуряват комплекс от мерки за обезопасяване, които в настоящия случай не са спазени, вкл. при достигане височина на сградата над 5, 4 метра на новостроящия се втори етаж с поставен кофраж за плоча, което, както сам е посочил ответникът в дадените обяснения, е поради пропуск и незнание. Неспазване на множество изисквания на Наредба №1/22.03.2004г., вкл. обезопасяване контурите на изгражданата втора етажна плоча/от където е паднал синът на ищците/ съгласно изискванията на чл.61 от наредбата, са констатирани след проверка от ИА „ГИТ“, Дирекция „Инспекция по труда“-Силистра на 14.08.2020г., съставен са АУАН на 19.08.2020г. и наказателни постановления на 04.09.2020г. с наложени глоби.

Липсата на предприемане на комплекса от мерки за предотвратяване риска на строителния обект, вкл. и неизвършеното обезопасяване срещу падане от височина, за което ответниците, бидейки възложители, извършващи по стопански начин строежа /работата е била цялостно организирана и ръководена от тях, при липса на самостоятелност на пострадалия изпълнител/, са имали задължение, е в пряка причинна връзка с падането на пострадалия от кофража над втория етаж на сградата, довело до смъртта му, т.к. при спазване на всички изискванията относно тази правнорегламентирана дейност, източник на повишена опасност, не би се стигнало до вредоносния резултат. От смъртта на сина си ищците са претърпели неимуществени вреди, изразяващи се в значителни емоционални болки и страдания-мъка от загубата на дете. При определяне размера на обезщетението съдът, взе предвид следното. Починалият е бил на възраст от 43 години, в работоспособна възраст, жизнеспособен, деен и без данни да е страдал от животозастрашаващи заболявания. Ищците са били съответно на възраст от 66 години и 69 години. Установява се от показанията на св.Б.С., които макар и ценени при условията на чл.172 от ГПК, не противоречат в тази си част на останалия събран по делото доказателствен материал, че починалият и ищците са били в близки отношения, той се е грижил се за тях и им е помагал. Съществувала е нормалната емоционална връзка родител - дете, отличаваща се с обич, привързаност, грижа, уважение и подкрепа. Той не е имал собствено семейство и е живеел с тях. Родителите са преживели тежко внезапната, неочаквана и настъпила при трагични обстоятелства смърт на сина си и продължават силно да страдат от загубата му, да посещават гроба му и да плачат. Съгласно заключението на СПЕ от 31.05.2022г. на в.л.М.Р. и обясненията на в.л. в о.с.з. на 14.09.2022г., ищците по повод смъртта на сина си са изживели нормалпсихологична реакция на скръб /протичаща обичайно в период от 6 месеца до 1 година/, като са били налични подтиснато настроение, безсъние, тревожност, загуба на апетит, чувство за вина по отношение на това, което е можело да бъде направено за предотвратяване на загубата, успоредно с проява на соматични симптоми - повишаване на

артериално налягане, главоболие. Преминали са през няколко етапа на преживяване на скръбта - първоначално вцепняване или протест, търсене на загубената фигура, дезорганизация и отчаяние, соматична свръхангажираност, оттегляне, раздразнителност, повтарящо се оживяване на спомена и накрая реорганизация -установяване на нови модели, обекти, цели, скръбта се оттегля и се заменя със скъпи спомени. Преживяванията на ищците на скръб и траур не са свръхмерни и не излизат от границите на обичайните в такава ситуация и вече са притъпени, но следва, съгласно обясненията на в.л., да се има предвид, че те са родители и при тях винаги скръбта, потиснатостта и мислите за загубата на сина им ще присъстват до края на живота им.Обстоятелството, че са изживели описаната от в.л. нормалпсихологична реакция на скръб не означава, че същите не са търпели и не търпят психични болки и страдания, в каквато насока са твърденията в жалбата.

Съобразявайки продължителността и интензитета на претърпените неимуществени вреди по повод преживяната загуба, възрастта и общественото положение на починалия, обстоятелствата, при които е настъпила смъртта му, степента на родствена близост, действителното естество и съдържание на отношенията в семейството на починалия, силната емоционална привързаност между членовете на семейството, мястото, което той до смъртта си е заемал в живота на всеки един от ищците, тяхната възраст към момента на загубата му, емоционалния отговор за смъртта му, необратимия характер на понесените морални болки и страдания и икономическите условия в страната към момента на деликта, съдът приема, че обезщетението за всеки от ищците следва да се определи в размер на 100 000лв., явяващ се съобразен с така установените в производството, че са търпени емоционални болки и страдания от загубата му.

По направеното възражение за съпричиняване.

По въпроса за предпоставките за намаляване на обезщетението за вреди при принос на пострадалия, съществува задължителна практика - ППВС №17/1963г. Последователно е застъпването от ВКС /напр. решение №97/29.06.2019г. по т.д. №1084/15г. II т.о., решение №60097/13.09.2021г. на ВКС по т. д.№1600/20г., II т.о. и множество други/ принципното становище, че при въведено от ответника в срок възражение за наличие на съпричиняване той следва да докаже, при условие на пълно главно доказване, конкретния обективен принос. Приложението на чл.51, ал.2 от ЗЗД е обусловено от наличието на установени в процеса действия или бездействия на пострадалия, с които той обективно е създал предпоставки и/или възможност за настъпване на увреждането.При определяне степента на съпричиняването е необходимо да се извърши съпоставка на поведението на деликвента и на пострадалия, като съразмерността на действията или бездействията на пострадалия с останалите обективни и субективни фактори, станали причина за настъпване на вредите, ще определи и приноса на пострадалия за настъпване на вредоносния резултат.

От изслушаната по делото цитирана СПЕ от 31.05.2022г., обясненията на в.л. и представените епикризи, издадени от „УМБАЛ Света Марина“ ЕАД и от „МБАЛ-Силистра“ АД, се установява, че в периода 2012г.-2020г. Б. С. е пролежавал ежегодно за срок средно от две седмици/последната година месец/ в психиатрични отделения/постъпвал е по собствено желание за лечение в болничното заведение с цел овладяване на състоянието/ с диагноза „Рецидивиращо депресивно разстройство“. Преди това е пролежавал веднъж през 2009г. Последният пристъп с умерено тежък депресивен синдром е регистриран през 2020г., 20 дни преди инцидента. Касае се за психично разстройство от афективния спектър с тревожно-депресивна симптоматика, която никога не е достигала при него до ранга на налудна. Във всички епикризи той е описван апсихотичен, годен да разбира и ръководи по разумни подбуди постъпките си и винаги е бил приеман и изписван от болница с нисък суициден риск. Той е имал оплаквания от тревожност, напрегнатост, с изразена страхова напрегнатост, нарушен нощен сън и главоболие. Обичайно постиганите при състоянието медикаментозни ремисии са пълноценни, без симптоматика, работоспособността и социалното функциониране на индивида се възстановяват напълно. Б. С. е изписан 20 дни преди инцидента с препоръчани за прием в домашни условия: Олфрекс 20мг/дн, Дуксет 120 мг/дн и ПрагабА.н 300мг/дн. При всички така изписани медикаменти е препоръчано повишено внимание и избягване на шофиране и работа с машини поради чести странични ефекти като замаяност, сънливост, световъртеж. Заболяването и предписаните медикаменти не водят до нарушение на ориентацията, но предписаните медикаменти могат да доведат до промяна в равновесието - нестабилност, замаяност, ортостатична хипотония/рязко спадане на артериалното налягане/, световъртеж, особено първия медикамент, който е предписан в максимална доза, и при който хипотонията е много чест ефект. При изготвяне на СПЕ ищцата е посочила на в.л., че Билгин е пиел две хапчета-сутрин и вечер, не ги е назовала, но ги пишело в епикризата.

Всички предписани лекарства/според описаните от в.л. техни странични ефекти/ имат чести/много чести странични ефекти като замаяност, сънливост, световъртеж, нарушение концентрацията на внимание. Според изявленията на ищцата пред в.л. пострадалият е приемал ежедневно изписаните му 20 дни по-рано и описани в епикризата медикаменти. При тези им установени въздействия, съдът приема, че приемът на посочените медикаменти от пострадалият е способствал той да бъде в състояние, при което не е положил необходимите старание и завишено внимание, за да следи за собствената си безопасност, намирайки се на края на необезопасената конструкция за втората етажна плоча на сградата и така е допринесъл за собственото си увреждане. Съпоставяйки тежестта на нарушенията от страна на ответниците/възложители, изпълняващи по стопански начин строителство, неизпълнили нормативно установените изисквания за осигуряване безопасни условия при извършване на тази дейност, съставляваща повишен източник на

опасност/ и това на пострадалия и приносът, който има всеки от тях за настъпване на вредоносния резултат, съдът приема, че съпричиняването следва да се определи в равна степен. Предвид горното и обезщетенията следва да се намалят на половина, като така са дължими сумите от по 50 000лв. на всеки от ищите.

Предвид частичното несъвпадане изводите на настоящата инстанция с тези на първоинстанционния съд, решението на СОС следва да бъде отменено в частите му, с който частичните искове са отхвърлени за разликите над 45 000лв. до 50 000лв., както и в частта за присъдените на ответниците разноси в размер на 313лв. и вместо него постановено друго за уважаването им и в тези части. В останалите му части решението следва да бъде потвърдено.

На осн. чл.78, ал.6 от ГПК ответниците следва да заплатят дължимата за първа и за въззивна инстанция държавна такса по допълнително присъдените суми, съответно всеки по ½ от 400лв. и 200лв. На осн. чл.38, ал.2 от ЗА, представения договор от 10.11.2022г. и направеното искане на процесуалния представител на ищите следва да се присъди възнаграждение за въззивна инстанция в размера по чл.7, ал.2, т.5 от Наредба №1/04г. на ВАдвС, а именно сумата от 8 650лв. За първа инстанция не се следва допълнително възнаграждение, т.к. вече присъденото такова от СОС е над размера по Наредба №1/04г. на ВАдвС/в редакцията ѝ, действала към датата на решението/ и при съобразяване резултата от въззивна инстанция.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №105/13.10.2022г., постановено по гр.д.№343/21г. по описа на СОС, **в частите му**, с които: **1/** е отхвърлен предявеният от М. А. М. против Х. Н. А. и С. А. А. иск в частта му за присъждане на сумата, представляваща разликата над 45 000лв. до 50 000лв./предявен като частичен за 50 000лв., целият в размер на 100 000 лв./, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, причинени от смъртта на сина ѝ Б. М. С. в резултат от падане от небезопасен строеж, собственост на Х. Н. А. и М. А. М./допусната е в тази част на диспозитива очевидна фактическа грешка при посочване на името М. А. М., като действителното такова е С. А. А./; **2/** е отхвърлен предявеният от М. С. М. против Х. Н. А. и С. А. А. иск в частта му за присъждане на сумата, представляваща разликата над 45 000лв. до 50 000лв./предявен като частичен за 50 000лв., целият в размер на 100 000 лв./, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, причинени от смъртта на сина му Б. М. С. в резултат от падане от небезопасен строеж, собственост на Х. Н. А. и М. А. М./допусната е в тази част на диспозитива очевидна фактическа грешка при посочване на името М. А. М., като действителното такова е С. А. А./; **3/** са осъдени М. А. М. и М. С. М. да

заплатят на Х. Н. А. и С. А. А. сумата от 313 лв. - разноски по делото, *и вместо него ПОСТАНОВЯВА:*

ОСЪЖДА Х. Н. А., ЕГН *****, и С. А. А., ЕГН *****, да заплатят на М. А. М., ЕГН *****, сумата, представляваща разликата над 45 000 лв. до 50 000лв./по предявен частичен иск, целият в размер на 100 000лв./, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в емоционални болки и страдания от смъртта на сина й Б. М. С. вследствие противоправно поведение на ответниците при осъществяване на строителна дейност в техни недвижим имот, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 13.08.2020г. до окончателното й изплащане.

ОСЪЖДА Х. Н. А., ЕГН *****, и С. А. А., ЕГН *****, да заплатят на М. С. М., ЕГН *****, сумата, представляваща разликата над 45 000 лв. до 50 000лв./по предявен частичен иск, целият в размер на 100 000лв./, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в емоционални болки и страдания от смъртта на сина му Б. М. С. вследствие противоправно поведение на ответниците при осъществяване на строителна дейност в техни недвижим имот, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 13.08.2020г. до окончателното й изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА решение №105/13.10.2022г., постановено по гр.д. №343/21г. по описа на СОС, **в частите му**, с които: **1/** са осъдени Х. Н. А. и С. А. А. да заплатят на М. А. М. сумата от 45 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, причинени от смъртта на сина й Б. М. С. в резултат от падане от небезопасен строеж, собственост на Х. Н. А. и М. А. М./допусната е в тази част на диспозитива очевидна фактическа грешка при посочване на името М. А. М., като действителното такова е С. А. А./, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 13.08.2020г. до окончателното й изплащане; **2/** са осъдени Х. Н. А. и С. А. А. да заплатят на М. С. М. сумата от 45 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, причинени от смъртта на сина му Б. М. С. в резултат от падане от небезопасен строеж, собственост на Х. Н. А. и М. А. М./допусната е в тази част на диспозитива очевидна фактическа грешка при посочване на името М. А. М., като действителното такова е С. А. А./, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 13.08.2020г. до окончателното й изплащане; **3/** са осъдени Х. Н. А. и С. А. А. да заплатят на адв. Г. И. сумата от 6 000 лв. - адвокатски хонорар за осъществена адвокатска защита на М. А. М. и М. С. М.; **4/** са осъдени Х. Н. А. и С. А. А. да заплатят по сметка на Силистренски окръжен съд сумата от 3 600 лв. - д.т. /по 1 800 лв. за всеки от уважените иски/ и 30 лв. за изготвената съдебно - психиатричната експертиза

ОСЪЖДА Х. Н. А., ЕГН *****, и С. А. А., ЕГН *****, да заплатят по сметка на Силистренски окръжен съд сумата от 400лв. и по сметка на Варненски апелативен съд сумата от 200лв., представляващи държавни такси, на осн. чл.78, ал.6 от ГПК.

ОСЪЖДА Х. Н. А., ЕГН *****, и С. А. А., ЕГН *****, да заплатят на адв.Г. Р. И., личен №1900027093, от АК-Добрич, сумата от 8 650лв., представляваща възнаграждение за оказана безплатно адвокатска помощ на М. А. М. и М. С. М. пред въззивна инстанция, на осн. чл.38, ал.2 от ЗА.

Решението подлежи на касационно обжалване при условията на чл.280, ал.1 и ал.2 от ГПК в едномесечен срок от връчването му на страните пред Върховен касационен съд.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____